

[Justitsministeren]

gik af bemærkningerne, at lade denne lovs bestemmelser gælde uden nogen som helst betydning for de offentlige myndigheder. Det var det, der var præciseret. Der skulle ikke efter det oprindelige forslag ske nogen ændring i de offentlige myndigheders adgang til TV-overvågning. Men jeg erkendte også dengang, at det selvfølgelig kunne misforstås, og det er derfor, jeg selv synes, at den formulering, det nu har fået, er mere tilfredsstillende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

§ 3

forkastedes uden afstemning

Ændringsforslag nr. 5 om, at § 3 udgår, var dermed vedtaget.

Ændringsforslag nr. 6 og 7, § 4, således ændret, og § 5

vedtoges uden afstemning.

§ 6

forkastede uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 om, at § 6 udgår, var dermed vedtaget.

§§ 7-9, ændringsforslag nr. 1 angående titlen og ændringsforslag nr. 2 til teksten vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Straffene for berigelsesforbrydelser m.v.).

(Lovforslag nr. L 183. Fremsat 21/4 82. Første behandling 28/4 82. Betænkning 14/5 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Hagen Hagensen (KF):

Det ville være forkert, hvis det ikke blev sagt ved denne behandling af lovforslaget, at det for mig at se er dybt beskæmmende, hvad man er i færd med her. På grund af at man siger, at man ikke har plads nok til strafafsonere, vil man generelt nedsætte straffen for en lang række lovovertrædelser, det gælder ikke mindst inden for berigelsesområdet. Det medfører i øvrigt, at man ikke afventer, at det sagkyndige straffelovråd bliver færdigt med sin almene overvejelse af det rimelige i at ændre strafferammerne og dermed strafudmålingen.

Justitsministeren er kommet såre nemt om ved tingene ved at bestille et stykke arbejde gjort af straffelovrådet på en 14 dages tid og i realiteten få slæbt rådet med til under protest at sige, at det kan vel nok gå det her, men alligevel. Alle høringsvarene – ikke alle, men næsten alle – går ud på, at det her ikke er rigtigt, det er ikke gennemarbejdet nok. Alligevel skal man køre det her igennem uden rigtig at have tid til at overveje tingene, og uden at man kan få en virkelig bedømmelse af de sagkyndige af det rimelige i dog at gøre noget og sammenholde det med andre forhold. Det har man ikke kunnet gøre.

Derfor er der at sige: tag det her, som det er, eller lad være – og der skal i hvert fald fra vor side lyde et helt klart: lad være! Det er ikke i overensstemmelse med tiden med et stigende antal lovovertrædelser, om end med en lille nedgang i fjor, med forhold, hvor vi ser, at vi til daglig, både hvad angår liv og legeme og hvad angår det, vi ejer og har, er udsat for større krænkelse, større og flere

[Hagen Hagensen]

lovovertrædelser, end der har været før. Det betyder øgede udgifter for borgerne, for at de kan sikre sig, de skal af med flere penge til forsikringspræmier, og hvad ved jeg, de skal sørge for, at deres huse er låst på en bedre måde, end de har været før, alt sammen noget, der koster penge, fordi man i den hellige liberaliserings navn med hensyn til dem, der overtræder loven, generelt vil nedsætte straffen. Det bør ikke være sådan, og vi siger klart fra.

Bjørn Elmquist (V):

Ja, ud over det, den foregående ordfører lige har sagt, må jeg lægge til, idet vi har det samme principielle udgangspunkt som de konservative, at vi i venstre beklager dette lovforslag meget. Vi er bange for, ud over de ting, hr. Hagen Hagensen nævnte, at det vil spænde ben for en revision af hele vores sanktionssystem. Det er under overvejelse og har været det i nogle år i straffelovrådet; det tager sin tid.

Vi har under udvalgsbehandlingen ved spørgsmål til justitsministeren forsøgt at få en nærmere forklaring på, hvorfor det lige præcis skal være $\frac{1}{3}$, strafferammerne og straffeniveauet skal nedsættes, og specielt på berigelsesforbrydelsesområdet. Jeg synes, at de svar, vi har fået, på ingen måde har kunnet godtages som argumenter for dette lovforslag. Jeg er som sagt bange for, at det vil skade en konstruktiv diskussion om, hvad vi gør på hele sanktionsområdet inden for dansk retsvæsen.

En anden ting, jeg vil fremdrage her, er de høringssvar, vi har fået. Der er et specielt fænomen, jeg har hæftet mig ved, og som jeg også har fået meget dårligt svar på, synes jeg, fra justitsministeren. Næsten alle høringssvarene advarer kraftigt imod lovforslaget, og det er mest påfaldende, at de praktiserende dommere, østre landsret, vestre landsret og til sidst et noget forsinket høringssvar, vi fik, fordi de ikke havde haft den tilstrækkelige tid dertil, fra Københavns byret, er meget, meget advarende over for det, hvorimod Dommerforeningen accepterer det. Jeg har lagt mærke til, at justitsministeren og de, der støtter dette lovforslag, i vidt omfang har bygget deres argumentation op på: na ja, se bare, hvad dommerne gør, de siger, at det er i orden. Dér vil jeg fastholde, at det er Dom-

merforeningen, der har gjort det, hvorimod det, vi kunne kalde de praktiserende dommere, de, der sidder med problemerne derude på deres egen krop, har advaret imod det.

Ebba Strange (SF):

Som det fremgår af betænkningen til dette lovforslag, og som det også er fremgået af de to tidligere indlæg i debatten, er det et lille og spinkelt flertal, der indstiller dette lovforslag til vedtagelse. Det er imidlertid efter SFs vurdering et meget vigtigt skridt i den rigtige retning, vi tager med det her lovforslag, nemlig et skridt i retning af at nedsætte strafferammerne.

Fra socialistisk folkepartis side kunne vi godt have tænkt os at gå endnu videre. Vi har lagt mærke til, at man fra straffelovrådets side har udtalt, at hvis man lavede en formaliseret prøveløsladelse efter halv tid, så kunne man have sparet den ansøgning om udvidelse af fængselskapaciteten fra justitsministerens side, som i øjeblikket ligger i finansudvalget. Det ville vi have syntes var en bedre måde at løse fængselspukkelproblemet på end ved at udvide antallet af fængselspladser. Vi synes oven i købet, at det kunne have været spændende at se, om det ville have medført en nedgang i recidivet i stedet for en forøgelse af det recidiv, der i dag finder sted. Vi har med vilje ikke stillet ændringsforslag til lovforslaget, fordi vi vidste, hvor stor modstand der er imod det her i huset, og derfor syntes vi, det var vigtigt nu at få taget det første skridt.

Jeg vil håbe, at straffelovrådet og justitsministeriet arbejder videre i den retning, sådan at vi i stedet for at prøve at løse kriminalitetsproblemet ved at lave flere fængselspladser løser det ved at finde nogle mere rimelige sanktionsformer for forbrydelser, der er begået, end dem, vi kender til i dag. Jeg vil godt i den forbindelse pege på – jeg har sagt det fra denne talerstol flere gange – at jeg mener, man burde udvide anvendelsen af institutionsanbringelse efter straffelovens § 49, stk. 2, og at man også burde udvide anvendelsen af kombinationsdomme. Men foreløbig mener vi, det er vigtigt, at dette forslag bliver vedtaget.

Knud Lind (FP):

[Knud Lind]

Jeg skal anmode om, at dette principielt meget vigtige lovforslag kommer til udvalgsbehandling imellem anden og tredje behandling, idet vi ønsker at stille opklarende spørgsmål.

Justitsministeren har siden sin tiltrædelse igennem sin lovgivning forsøgt at undergrave det nuværende sanktionssystem, undergrave det generalpræventive element i form af afkortning af straffene. Det her er jo ikke første forsøg; vi har tidligere bemærket, hvorledes justitsministeren har fået nedsat straffetiden for overtrædelse af færdselslovens § 53 vedrørende spirituskørsel. Også dengang kom man med den begrundelse, at man ikke havde plads nok til de pågældende, og pladshensyn skulle altså afgøre færdselsikkerheden på vore veje.

Nu er turen så kommet til berigelsesforbrydelserne, og også her taler man om pladshensyn, og vi kan så spørge: hvad bliver det næste? Det er lige som om man gang på gang trækker den sigtedes forhold frem i lyset, mens man glemmer det offer, der har været udsat for forbrydelsen. Vi forventer, at man inden længe også kommer med forslag vedrørende straf for vold og voldtægt, dér vil man nok også lave noget, for det ser ud, som om det er en helt bestemt politik fra justitsministerens side, at man skal køre frem med nedsættelse over hele linjen. Jeg har nævnt færdselsloven som ét eksempel. Nu kommer vi altså til berigelsesforbrydelser. Men som sagt, det bliver ikke med fremskridtspartiets stemmer.

Nør Christensen (CD):

På mit partis vegne skal jeg også beklage det lovforslag, vi her har til behandling. Vi kan tilslutte os de bemærkninger, som er fremsat af såvel venstre som konservative og fremskridtspartiet. Mit parti mener, at liberaliseringen er gået for vidt, og derfor kan vi som sagt ikke medvirke til lovforslaget. Vi vil derfor med hjemmel i forretningsordenens § 13, stk. 1, søge at fremskaffe $\frac{2}{3}$ af medlemmernes underskrifter på en begæring om udsættelse af tredje behandling.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kan til en vis grad godt forstå de betænkeligheder, der er blevet ytret af den konservative ordfører, hr. Hagen Hagensen, om,

at det er gået hurtigt med dette lovforslag. Det havde været bedre, om der havde været god tid til at få høringssvar vedrørende dette lovforslag.

Men jeg vil gerne understrege, at det jo er en udvikling, der er i gang ved vore domstole. En af de henvendelser, jeg har fået fra en dommer, går netop ud på: bare vi havde fået lidt mere tid, så ville vi bestemt ikke have været uenige med folketinget i, at der ingen grund er til at tillægge netop en langvarig fængselsstraf en særlig præventiv virkning.

Jeg vil gerne sige til det, der er blevet fremført af bl. a. fremskridtspartiets ordfører, at det ikke er lykkedes på nogen måde at godtgøre for nogen i hele verden, at specielt fængselsstraffe i særlig grad skulle have generalpræventiv virkning. Hvis fremskridtspartiets ordfører kender nogen som helst videnskabelig undersøgelse, der viser, at der er en særlig gavnlig generalpræventiv virkning af fængselsstraf og specielt langvarig fængselsstraf, så vil jeg gerne have oplyst, hvor vi kan læse om det.

Vi ved derimod, at med hensyn til almindelige mennesker, der sættes i fængsel for overtrædelse af en eller anden lov, har det lige så sikkert en forrående virkning på dem. Der er stor chance for, at vedkommende bliver præget i uheldig retning af at være i fængsel.

Jeg må derfor sige konkluderende om selve lovforslaget, at det er jeg overordentlig glad for. Jeg tror, det er et rigtigt skridt, justitsministeren har taget her, og det er så meget rigtigere, som vi skal tænke på, hvad alternativet ville være. Alternativet ville enten være at ødelægge retstilstanden, fordi køen af folk, der venter på at komme ind og afsone deres fængselsstraf, ville vokse, eller at vi i en økonomisk vanskelig tid skulle anvende de for få ressourcer til at bygge et eller flere nye fængsler. I dette lys kan jeg ikke forstå de ordførere, der ikke siger, at netop i denne situation er det et godt initiativ at tage.

Jeg håber i øvrigt, at vi, når vi fortsætter denne linje, får bedre tid til at få høringer igennem.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg synes bare, at jeg til hr. Bernhard Baunsgaard ville sige, at det er et meget hy-

[Knud Lind]

potetisk spørgsmål at rejse fra denne talerstol, om man kan fremvise nogen garanti for, at fængselsstraf har hjulpet. Man kunne jo vende det om og sige: kan hr. Bernhard Baunsgaard fremvise nogen som helst garanti for, at det ikke har hjulpet? Spørgsmålet er, hvor mange flere overtrædelser der var blevet, hvis vi ikke havde haft fængselsstraf. Derfor er det et meget hypotetisk spørgsmål. Det er måske rigtigt, at det ikke har hjulpet ret meget, men spørgsmålet er: hvor mange har undladt at lave noget på grund af den generalpræventive virkning, fængselsstraf har? Det vil jeg godt høre om hr. Bernhard Baunsgaard kan besvare:

(Kort bemærkning):

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kan henvise til, hvad den retslærde på området, professor Karl O. Christiansen, har udtalt om dette. Han siger: om den generalpræventive virkning ved vi ingenting. Vi har ikke kunnet få nogen undersøgelse, der viser, at det er noget godt, og den tror vi så på, men det er en ren trossag. Det, hr. Knud Lind blander det sammen med, er sanktioner fra samfundets side. Det er klart, at sanktioner fra samfundets side for overtrædelse har en virkning, men det, der har den helt afgørende virkning, er, om overtrædelser bliver opdaget eller den ikke bliver opdaget. Det viser alle undersøgelser.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Det sidste, hr. Bernhard Baunsgaard sagde, er så sandt, som det kan være. Det afgørende er, at man får opklaret forbrydelserne. Det er meget væsentligt. Men i øvrigt synes jeg, at hr. Bernhard Baunsgaards udtalelser i første omgang gik meget stærkt på, at vi i det hele taget skulle lade være med at straffe med frihedsstraf, for det havde jo ingen virkning generalpræventivt set og vel heller ikke, som hr. Bernhard Baunsgaard udtrykte det, en specialpræventiv virkning over for den enkelte, uanset om straffen var af længere eller kortere varighed.

Jeg hører til dem, der ønsker, at vi kunne finde frem til at sætte noget andet i stedet for frihedsstraffe, navnlig for så vidt angår de korte frihedsstraffe. Vi kommer senere til at

drøfte disse forhold, det skal bare nævnes her. Men at rive en bestemt del ud af sammenhængen og sige: nu skal der ske straffenedsættelse på dette område, må være forkert, når alle de, der er kyndige på området, i realiteten taler derimod.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det er et kort svar til hr. Bernhard Baunsgaard. Det er rigtigt, at risikoen for at blive opdaget har en gavnlig virkning, men den er rigtignok afhængig af den straf, man eventuelt kan blive idømt. Hvis der reelt ikke er nogen straf, så bortfalder den gavnlige virkning af at blive opdaget. Så reelt ligger det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Ja, det er hr. Bernhard Baunsgaards omtale af straffen og den skadelige effekt af det at komme i fængsel. Ja men hvordan ser hr. Bernhard Baunsgaard så på den risiko, som fremgår meget, meget tydeligt af lovforslagets almindelige bemærkninger i afsnit 9, hvor der står:

»Den beregnede maksimale effekt skal imidlertid reduceres væsentligt som følge af forskellige forhold. Navnlig må det forventes, at nogle berigelseskriminelle vil recidivere så hurtigt efter løsladelsen, at effekten af nedsættelsen af afsoningstiden for den enkelte dom i alt fald over en længere periode vil blive reduceret.«

Med andre ord, der er mange, der simpelt hen vil komme til at sidde endnu længere i fængsel på grund af denne ændring.

Formanden:

Hr. Bernhard Baunsgaard for en kort bemærkning, og så ville jeg foretrække, om vi kunne komme tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

For at tage det sidste først. En af de ting, vi gerne ville have drøftet endnu grundigere, er spørgsmålet om at komme igen, når man har været i fængsel. Det underbygger det, jeg sagde først, og det kan jo så være svar til hr. Knud Lind. Der er desværre meget lidt tvivl

[Bernhard Baunsgaard]

om, som hr. Karl O. Christiansen også sagde, at den, der har været i fængsel, er der fare for kommer igen. Det er derfor, jeg siger – og jeg glæder mig til engang at diskutere det igennem med hr. Hagen Hagensen –: er det overhovedet en rimelig sanktion, at vi bruger fængsel i disse tilfælde? Kan vi ikke finde noget bedre? Der er ting, der antyder, at netop dette at blive opdaget i sig selv er nok. Vi ved fra undersøgelser, at f. eks. sognene i Norge generelt har en meget lavere kriminalitet end i Danmark. Det er ikke, fordi jeg tror, nordmændene er bedre, det er, fordi man i disse landsogne har en ganske anden måde at tage overtrædelserne på; det er det omgivende samfunds sanktion, at de ikke vil finde sig i, at de, der bor der, overtræder deres love, og på den måde holder man selvjustits. Jeg er overbevist om, at det helt afgørende generalpræventive er det, at man bliver opdaget, og det er derfor, jeg er tilhænger af, at vi skal have noget mere politi.

Wilhelm (VS):

Der kan næppe være tvivl om, at dette forslag og dets virkninger kunne have været betydelig bedre belyst. Man kunne have indkaldt høringssvar alle mulige steder fra, man kunne have undersøgt, hvordan det er i udlandet, man kunne have undersøgt, hvordan det er gået tidligere, når man har nedsat en strafferamme, og måske endda sagt, at man tilstræbte at nedsætte de udmålte straffe. Man kunne velsagtens have fået 10 år til at gå med den slags ting, ligesom det er sket med udlændingelovgivningen og forskellige andre nødvendige reformer. I de 10 år kunne flertallet til højre have støttet den til enhver tid siddende regering i at fordoble fængselskapaciteten, og vi havde fået disse celler, og vi var aldrig kommet af med dem igen.

Jeg finder, at det er rigtigt og nødvendigt, at man skærer igennem her, og jeg synes også, at det er temmelig ubetænkeligt, når det går den vej. Det er, når det kommer til stykket, en rent politisk afgørelse, om man ønsker, at strafferammerne for disse overtrædelser skal sættes ned, om man ønsker, at den samlede fængselskapacitet i Danmark ikke gerne skal op på hverken 5.000 eller 6.000 eller 8.000 pladser, eller om man ønsker, at den tværtimod burde kunne reduceres. De problemer, der er med afvejning af straffen

for lige præcis den slags lovovertrædelser, der her er tale om, med strafudmålingen og strafferammerne for andre lovovertrædelser, er jo, når det kommer til stykket, under alle omstændigheder en vilkårlighed. Jeg mener: hvor mange checkforfalskninger går der på en fuldbyrdet voldtægt? Det er under alle omstændigheder et absurd spørgsmål. Og de dér gensidige afvejninger kan aldrig blive andet, end hvad folk på en eller anden måde synes er det rimeligste. Når vi er ovre i så løse betragtninger, så er der næppe tvivl om, at tendensen i dette forslag går i retning af det, som de fleste i dag synes er det rimeligste i de gensidige afvejninger, nemlig dette, at i forhold til voldsforbrydelserne straffes banale berigelsesforbrydelser ualmindelig og urimelig hårdt. Så tendensen i den ændring, der sker her, er klart i overensstemmelse med den almindelige opfattelse af sådanne sammenligninger af forskellige kategorier, hvor løsagtige sådanne sammenligninger så end måtte være.

Jeg kan ikke begribe, at hr. Bjørn Elmquist kan undre sig over, hvad det, han kalder »de praktiserende dommere« har udtalt. De har haft en meget vid margen i strafferammerne til at finde et udmålingsniveau, og de har lagt et udmålingsniveau, som kunne lægges på 117 forskellige måder inden for de strafferammer, de har haft. Så kommer et flertal her i salen og siger: vi ønsker dette udmålingsniveau reduceret til $\frac{2}{3}$. Kan man så forvente andet, end at de praktiserende dommere umiddelbart synes, at det er da ikke nogen særlig god idé, for det er jo i strid med det udmålingsniveau, de nu gennem mange år har fundet var det, der var det rimeligste? Hvad siger det egentlig om rimeligheden set ud fra befolkningens synspunkt, set ud fra samfundets synspunkt, set ud fra lovgivningsmagtens synspunkt? Ikke et klap naturligtvis. De betragter det beklageligvis som en underkendelse, og det er det for så vidt også. Det viser for 117. gang, at dommerstanden med dens alderssammensætning og dens rekruttering og dens konservatisme og dens vaner og dens niveaulægning er bagud i forhold til den udvikling i samfundet, der dog i et vist omfang afspejles en gang imellem her i salen.

Jeg synes, der er mere grund til at lægge vægt på, at i udtalelserne fra østre landsret, fra vestre landsret og fra Københavns byret

[Wilhelm]

er der ikke noget som helst, der viser, hvorfor dommerne synes, at dette måske ikke er så smart. Der er ikke noget i retning af, at de siger: vi mener ud fra al vores erfaring og alt, hvad vi ser af gengangeri her, at det ville give mindre kriminalitet, eller at det ville resocialisere en kriminel gruppe, hvis vi opretholdt det nuværende 50 pct. højere strafudmålingsniveau. Det er jo ikke det, de argumenterer med. De siger faktisk slet ikke, hvad deres begrundelse er for at synes, at det er de vises sten, de har fundet med det sanktionsniveau, de hidtil har sjusset sig ind på.

Jeg ser med stor fortrøstning hen til, at hr. Nør Christensen vil forsøge at samle $\frac{3}{5}$ af medlemmernes underskrifter i denne sal for at få lovforslaget udsat, sådan må jeg forstå det, fordi jeg går ud fra, at det i det mindste betyder, at vi for første gang i lange, lange tider skal til at have en grundig offentlig debat om vores kriminalpolitik, og jeg tror, vi står os ved sådan en offentlig debat. Jeg tror ikke, at de lette, populære standpunkter, at vi bare skal banke folk så meget som muligt ind i fængslerne, hvis de overtræder noget som helst, og at de i hvert fald ikke skal have hverken prøveløsladelse eller udgange, men de skal blive siddende dér og så pludselig fra den ene dag til den anden være gode, resocialiserede borgere den dag vi finder på at lukke dem ud af hullerne, står sig i en grundig offentlig debat. Jeg tror derimod, at det ville stå sig i en grundig offentlig debat om kriminalpolitikken at fastholde, at det er absurd, at man vedrørende de mennesker, dette drejer sig om, og som typisk er folk, hvor vi aldrig nogen sinde fra samfundets side har villet ofre noget væsentligt på deres uddannelse, deres boligforhold osv., pludselig, når de overtræder en eller anden norm, som er sat i straffelovgivningen, er parat til uden betænkning, vel vidende, at det er det dumme, man kan gøre, at ofre 200.000 kr. på årsbasis for at lukke dem inde i fængsler.

Jeg tror, at den slags overvejelser ville stå sig i en offentlig debat. Jeg synes, vi har savnet en offentlig kriminaldebat stærkt, og jeg går ud fra, at det ville blive et af resultaterne af CDs forsøg på en underskriftindsamling, at vi nødvendigvis måtte få en sådan offentlig debat, og det ser jeg som sagt frem til med fortrøstning, hvis så blot ministeren i mellemtiden – hvis vi nu skulle få den ud-

sættelse – kunne holde hænderne i lommerne og ikke komme med nye forslag om, at nu skal man altså udvide fængselskapaciteten med 400, 500 eller 600 pladser.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Hr. Wilhelm har helt ret i, at vi naturligvis her i folketinget ved politiske beslutninger lægger niveauet for straffene i den forstand, at vi bestemmer strafferammerne. Det er en beslutning, vi træffer. Dér behøver vi naturligvis ikke tage hensyn til, hvad der kommer af høringssvar fra domstolene. Som jeg har forstået domstolenes advarsler, så er det ikke ud fra bekvemlighedshensyn hos dommerne, men fordi de påpeger de proportionsforvrængninger og forvridninger, der kan komme ind i det, og at det nu bliver svært for dem at holde relationerne, balancen i orden i forhold til de andre forbrydelseskategorier, de skal dømme for, når de lige pludselig får et diktat om isoleret set at nedsætte strafudmålingen for berigelsesforbrydelser med en tredjedel.

Jeg synes nok, at hr. Wilhelm ikke lægger op til en dialog, når han udlagde, jeg ved ikke, om det var mine holdninger, eller om det var andres, og når han siger noget i retning af, at det er lette, populære holdninger, at vi bare vil banke folk ind i fængslerne. Jeg gad vide, hvem der har sagt det i dag fra denne talerstol.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Hr. Wilhelm sagde, og velsagtens med rette, at det er en rent politisk afgørelse, om man ønsker strafferammer og strafudmåling sat ned. Det er vel sandt.

Hr. Wilhelm sagde endvidere, at det vel nok var svært at se, hvor mange gange checkforfalskninger der skulle til for at opveje en fuldbyrdet voldtægt. Det er vel egentlig lige så svært, som da Storm P. sagde: hvad er bedst, et stykke med surbrød og fedt eller nakkeskilning? Der er ting i denne verden, man ikke umiddelbart kan stille over for hinanden.

Det, hr. Wilhelm egentlig ikke rørte ved, men det lå alligevel som baggrund for det, er spørgsmålet om, hvad retsbevidstheden her-

[Hagen Hagensen]

hjemme siger om, hvordan det skal være. Derfor ville jeg også gerne have en virkelig tilbundsgående debat om disse forhold, for jeg tror, at retsbevidstheden siger, at dette skal vi ikke gøre. Det er i orden at få debatten, for man skal ikke komme og sige her, at dommerstanden er bagud i forhold til udviklingen i samfundet, uden at kunne nævne noget som helst som baggrund derfor. Det er der faktisk ikke noget om. Vi har, ikke blot fra dommerstanden, men fra en lang række andre mennesker, der har forstand på det, tilkendegivelser om, hvorfor det vil være forkert, hvis vi går ind for generelt at nedsætte straffen og dermed ikke har den beskyttelse af i dette tilfælde folks ejendom, der nu engang skal være. Det smitter af på andre områder, og vi går hen og får det faktisk rigtig skævt og skidt med den retsbevidsthed, der bør være.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Hr. Bjørn Elmquist spurgte, hvem det var, der i denne debat havde fremført de nemme og populære og enkle standpunkter. Det vil jeg da godt sige: det er der heldigvis ikke nogen der har gjort lige i denne debat. Det var heller ikke det, jeg omtalte. Jeg omtalte den offentlige debat, som hr. Nør Christensen nu forhåbentlig får sat bedre skub i med en mere generel kriminalpolitisk debat. Det har altid været sådan – i hvert fald i de 7 år, jeg har siddet i retsudvalget – at hver eneste gang der sker et uheld ved en prøveløsladelse eller en udgang, ledsaget eller ikke-ledsaget, så er det væltet ind med disse lette populære og enkle standpunkter fra medlemmer af hr. Bjørn Elmquists parti, fra de konservative, fra CD og fra fremskridtspartiet og til dels fra kristeligt folkeparti. Det, der trænger igennem i den debat, er det enkle standpunkt, at vi ikke skal have disse udgange, at vi ikke skal have disse prøveløsladelser, altså, som jeg konkluderede: vi skal have folk, der pludselig fra den ene dag til den anden bliver lukket ud af hullerne som fuldt resocialiserede medlemmer af samfundet. Det er desværre den måde, den debat har kørt på. De 4 eller 5 partier har ikke undladt at benytte én eneste anledning til at køre det op på den primitive måde. Jeg mener samtidig at kunne sige, at jeg føler aldrig, at hverken hr. Bjørn

Elmquist eller hr. Hagen Hagensen har kørt det op på den primitive måde, men det er så sandelig heller ikke deres lidt mere nuancerede synspunkter, der brager igennem i medierne i de tilfælde, hvor man har lejlighed til at være enkel og poppet.

Hr. Hagen Hagensen: ja men det er da fuldstændig rigtigt, at det eksempel, jeg nævnte, om, hvordan man skal afveje ting over for hinanden, fuldkommen svarer til Storm P.s udmærkede eksempel med fedt på surbrød eller nakkeskilning, men jeg er da glad for, at hr. Hagen Hagensen bekræfter det, og lad os så blive fri for udtalelsen om, at man skulle have ventet med de ting, fordi man skulle have en udførlig vurdering af, om det nu var rigtigt balanceret. Det er under alle omstændigheder absurd at tale om balancen. Det er rigtigt, at det har lidt at gøre med den almindelige retsopfattelse, og dér mener jeg at have sagt allerede, at det lader til at være i overensstemmelse med retsopfattelsen, at berigelsesforbrydelser i hvert fald i forhold til voldsforbrydelser har været uforholdsmæssigt hårdt straffet.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne indskyde den korte bemærkning, også i anledning af det allersidste, der er sagt fra hr. Hagen Hagensens side, at hr. Hagen Hagensen ikke har antydnet noget om, at vi afskaffer fængsel, men det ligger ligesom bag ved hele diskussionen, at nu går vi alt for vidt, retsbevidstheden kan ikke bære det, for nu kommer man ikke engang i fængsel, når man begår tyveri. Det er jo ikke rigtigt. Hr. Hagen Hagensen sagde det heller ikke, men det ligger ligesom bag hele diskussionen. Jeg gør opmærksom på, at strafferammen for tyveri og hæleri er op til 1½ år og i særlig grove tilfælde op til 4 år, når dette lovforslag er vedtaget.

Inge Krogh (KrF):

Som flere har været inde på det, så går kristeligt folkeparti imod dette lovforslag om nedsættelse af strafferammerne for berigelsesforbrydelser. Jeg tror, det vil give meget stor usikkerhed i befolkningen, der føler sig meget stærkt plaget af f.eks. indbrud. Jeg kan f.eks. sige, at jeg i løbet af et par år ikke mindre end 3 gange har haft hele mit hus

[Inge Krogh]

gennemrodet af folk, der er brudt ind. Som jeg har sagt til justitsministeren, fik jeg sat jernstænger for kældervinduerne, og det hjalp, der har ikke været indbrud siden, men det er dog trist, at man skal barrikadere sig sådan i vores samfund.

Hvis lovforslaget bliver udsat i 12 dage som foreslået, så vil jeg ligesom hr. Wilhjelms håbe, at der virkelig bliver en debat i offentligheden om problemerne.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Der er i og for sig ikke sagt så meget nyt i forhold til det, der blev sagt under førstebehandlingen. På den anden side forstår jeg godt, at interessen omkring dette forslag er stor, og at man ønsker at debattere det grundigt. Det forstår jeg godt, for det er væsentligt, hvordan vi i et samfund behandler lovovertrædere, og det er væsentligt, om vi skal bruge den ene eller den anden form for sanktion, og det er også væsentligt at tage stilling til, om man kan godtage ændringer i den ene eller den anden retning.

Jeg tror ikke, at vores forskellige holdninger er udtryk for en forskellig holdning til det, venstre og konservative i deres betænkning starter med at henføre til, nemlig at man vil tryk i hverdagen på alle områder. Jeg tror ikke, der er noget parti her i folketingsalen, der ikke har præcis den målsætning at ville tryk så vidt muligt i hverdagen på alle områder. Det gælder i hvert fald mit eget parti, og jeg har ikke nogen grund til at tro, at de partier, der går ind for forslaget her, har en anden opfattelse. Spørgsmålet er kun, om man opnår den største tryk ved hårde straffe end dem, der foreslås her. Der skilles vejene åbenbart. Jeg havde ikke turdet komme med et forslag af denne karakter, hvis jeg havde indtryk af, at det ville mindske tryk i hverdagen, og det tror jeg ikke at lovforslaget vil gøre.

Jeg vil gerne fremhæve, som jeg også gjorde det under første behandling, at der er lande, der står os meget nær, der i betydelig mindre omfang end vi anvender frihedsberøvelse, uden at man på nogen måde kan sige, at det er gået ud over retshåndhævelsen dér. Jeg vil gerne nævne et andet land, hvor man har nogle meget, meget drakoniske straffe, hårde, langvarige, jeg tør godt sige inhumane straffe. Jeg tænker på USA, jeg tænker på

New York. New York med et indbyggertal, der stort set svarer til Sveriges, har en kriminalitet, der, hvis jeg ikke husker fejl, er 50 gange så stor som Sveriges. Kriminaliteten er stigende, og straffene er meget hårde og meget langvarige og, som jeg sagde, i forhold til vores system efter min personlige opfattelse og efter mange amerikaneres og også amerikanske myndigheders opfattelse nok så inhumane. Det har bestemt ikke hjulpet på kriminaliteten i USA.

Jeg har forståelse for, at man kunne have ønsket en længerevarende behandling, men jeg har også grund til igen at minde om, at straffelovrådet i sin udtalelse gav udtryk for, at man nok inden for dette område kunne tage sagen ud til særskilt behandling på grund af de hensyn, som straffelovrådet nævner i sin beretning.

De kyndige advarer stort set alle sammen, hævdes det fra nogle ordføreres side. Nu er »kyndige« jo et ganske omfattende begreb. Når det drejer sig om kyndighed med hensyn til at forstå folks retsbevidsthed, så er der vel ikke nogen, der er mere kyndige end andre. Dommere, politi og advokater kan være kyndige inden for deres specielle områder, men hvor det drejer sig om den mere generelle følelse af, hvad der er rimeligt i samfundet, hvor det drejer sig om behandling af lovovertrædere, så tror jeg i og for sig, at vi alle er lige kyndige, vi har alle den samme mulighed for at bedømme, hvad retsbevidstheden kan tåle, og hvad den ikke kan tåle.

Lad mig lidt mere detaljeret sige, at når hr. Bjørn Elmquist skelner mellem de praktiserende dommere, som stort set er imod – det er selvfølgelig ikke rigtigt, men mange er imod – så er det også en misforståelse, hvis det sættes i modsætning til Dommerforeningen. Dommerforeningen består af praktiserende dommere og kun af praktiserende dommere. Der er dommere fra byretter, fra landsretter og fra højesteret, så Dommerforeningen er et bredt udsnit af den danske dommerstand. Derfor er det forkert at sige, at stort set alle praktiserende dommere går imod dette forslag.

Hr. Bjørn Elmquist nævnte også, at dette forslag ville spænde ben for hele revisionsplanlægningen, når det drejer sig om straffeloven. Det er også forkert. Der er tale om, at det danske straffelovråd i samarbejde med bl. a. den nordiske straffelovkomité ser gene-

[Justitsministeren]

relt på hele sanktionsmønsteret. Derudover er det danske straffelovråd – bl. a. i kraft af en henvendelse fra Den danske Dommerforening – blevet bedt om at se specielt på straf-længderne, når det drejer sig om frihedsberøvelse. Disse overvejelser fortsætter naturligvis, men vi og straffelovrådet har fundet det forsvarligt at tage denne afgrænsede del, der vedrører berigelsesforbrydelser, ud til særskilt behandling her. Der er ikke tale om, at der spændes ben for nogen revision overhovedet. Og når jeg nu nævner revisionstendenserne, så lad mig føje til det, nogle af ordførerne har sagt, at den almindelige tendens jo går i retning af at prøve at erstatte frihedsberøvelse med andet. Det er den almindelige kriminalpolitiske tendens, og det, der sker her, er et almindeligt led i denne kriminalpolitiske tendens.

Jeg skal kun sige til hr. Knud Lind i anledning af, at ændringerne i sanktionsmønsteret for så vidt angår spirituskørsel blev bragt ind i billedet, at i modsætning til, hvad man har læst i den offentlige debat, er der ingen grund til at tro, at denne ændring i sanktionsmønsteret har medført, at antallet af spiritusbilister er øget. Vi kan ikke sige, om det er gået lidt ned eller lidt op. Tallene, vi har, tyder på en lille nedgang, men det drejer sig kun om en ganske kort tids undersøgelser, så jeg vil ikke drage nogen endelig konklusion, men jeg tør godt sige, i modsætning til, hvad der er sagt i den offentlige debat, at der indtil videre ikke er noget der tyder på, at sanktionsomlægningen, når det drejer sig om spirituskørsel, har bevirket en øget spirituskørsel her i landet.

Afslutningsvis vil jeg sige – selv om det nok er svært at trænge igennem med det, kan jeg forstå: dette forslag skyldes ikke kapacitetsproblemerne i fængslerne. Kapacitetsproblemerne har jeg søgt løst ved bl. a. at få tilslutning fra finansudvalget til en begrænset udvidelse af celleantallet. Forslagets fremsættelse nu i stedet for måske om et halvt eller trekvart år skyldes kapacitetsproblemerne, for det ville være forkert kortsigtet at udvide fængselskapaciteten for så, når der senere kom forslag – hvad jeg tror ville blive tilfældet – om ændringer i sanktionsmønsteret, at nedlægge pladserne igen. Det ville være en kortsigtet og forkert løsning også af økonomiske grunde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1–3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove. (Skattemæssig ligestilling af ægtefæller).

(Lovforslag nr. L 117. Fremsat 17/2 82. Første behandling 25/2 82. Betænkning 14/5 82).

Der var stillet 16 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Karl Nielsen (S):

Vi kan støtte de af ministeren stillede ændringsforslag samt de ændringsforslag, der er stillet af udvalgets flertal. Alle øvrige ændringsforslag afviser vi.

Vi er i socialdemokratiet tilfredse med, at lovforslaget nu kan gennemføres ved den kommende tredje behandling med et meget stort flertal her i tinget. Vi finder, at forslaget er epokegørende, idet der nu skabes både juridisk og reel ligestilling mellem ægtefæller i skattemæssig henseende. Manden som skattemæssig hovedperson og kvinden som skattemæssig biperson er noget, der hører fortiden til, når forslaget nu bliver vedtaget ved